

1. ΝΑ ΕΛΠΙΖΟΥΜΕ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΕΦΗΣΥΧΑΖΟΥΜΕ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ_ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 30/12/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 30/12/2023

Σελίδα: 4

Innews ΑΕ - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

4 ΤΑ ΝΕΑ

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
30-31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Προβλέψεις για το 2024

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΤΣΑΚΩΝΑΣ

Τουρκία

Καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και επικεφαλής του προγράμματος ασφάλειας και εξωτερικής πολιτικής στο **ΕΝΙΑΜΕΠ**

Να ελπίζουμε χωρίς να εφησυχάζουμε

Στο αντίστοιχο περσινό αφιέρωμα εκφράσαμε τον προβληματισμό μας για το ενδεχόμενο το 2023 να αποδειχτεί η «δυσκολότερη» χρονιά των ελληνοτουρκικών σχέσεων. Οι ανησυχίες μας δεν εδράζονταν μόνο στο γεγονός ότι - αν και με σαφώς μικρότερη ή/και ελεγχόμενη ένταση στις ελληνοτουρκικές σχέσεις - τα δύο προηγούμενα χρόνια (2021 και 2022) κάθε άλλο παρά εξασφάλιζαν την επιστροφή της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης στην ιδιαίτερη κανονικότητα μιας «συγκρουσιακής ομαλότητας». Αφορούσαν κυρίως τα πρωτοφανή επίπεδα ακραίας ρητορικής («θα έρθουμε ξαφνικά ένα βράδυ») στα οποία είχε επιλέξει να κινηθεί ο τούρκος πρόεδρος αμφισβητώντας παράλληλα όχι μόνον τα κυριαρχικά δικαιώματα αλλά και την ίδια την κυριαρχία της Ελλάδας επί συγκεκριμένων νησιών και νησιδίων στο Αιγαίο.

Προβλέπαμε έτσι - λαμβανομένων υπόψη και ορισμένων συστημικών πραγματικοτήτων, όπως η περαιτέρω «αυτονόμηση» της Τουρκίας από τη Δύση (ΗΠΑ και ΕΕ) και η γεωπολιτική αναβάθμισή της λόγω του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία - ότι η πολιτική διατήρησης παράλληλων μετώπων ελεγχόμενης έντασης που ακολουθούσε η Τουρκία απέναντι στην Ελλάδα και την Κυπριακή Δημοκρατία ήταν απίθανο να εγκαταλειφθεί το 2023, τη χρονιά συμπλήρωσης εκατό χρόνων από την υπογραφή της Συνθήκης Ειρήνης της Λωζάνης, την οποία ο ιδρυτής της «Νέας Τουρκίας» έχει

δηλώσει ότι επιθυμεί διακαώς να αναθεωρήσει.

Όμως μια σειρά από ιδιαίτερης σημασίας γεγονότα κατά τη διάρκεια της χρονιάς που φεύγει (καταστροφικοί σεισμοί στην Τουρκία, δημιουργία ισχυρών κυβερνήσεων σε Τουρκία και Ελλάδα, ξέσπασμα νέου μετώπου σύγκρουσης στο άμεσο περιβάλλον των δύο χωρών - Μέση Ανατολή - και ενώ συνεχίζεται ο πόλεμος στην Ουκρανία) υποχρέωσαν τον τούρκο πρόεδρο σε τακτική αναδίπλωση απέναντι στην Ελλάδα και οδήγησαν τις δύο χώρες σε επαναπροσέγγιση. Μάλιστα η επίσημη επίσκεψη του προέδρου Ερντογάν τον Δεκέμβριο κατέληξε όχι μόνον στην ενίσχυση του «οδικού χάρτη» που είχαν οι δύο χώρες συμφωνήσει να ακολουθήσουν (κυρίως σε σχέση με τη διαδικασία των Μέτρων Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, καθώς και σε σχέση με τη διεργασία «θετική ατζέντα», μέσω μάλιστα της προσθήκης θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος, όπως η μεταναστευτική πρόκληση, η πολιτική προστασία και η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών) αλλά και στην υπογραφή της Διακήρυξης των Αθηνών «Περί Σχέσεων Φιλίας και Καλής Γειτονίας». Η τελευταία είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση των θεσμικών αντιβάρων και κυρίως των «αξιακού χαρακτήρα» δεσμεύσεων που ανέλαβε η Τουρκία απέναντι στην Ελλάδα. Μάλιστα της επίσκεψης είχε προηγηθεί συνέντευξη του Ερντογάν όπου αναγνώριζε και αποδεχόταν - αν υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις - τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης.

Όλες οι παραπάνω εξελίξεις αλλά και η συμφωνία για τη δρομολόγηση των επομένων βημάτων στην ελληνοτουρκική προσέγγιση - όπως η βολιδοκόπηση των θέσεων των δύο πλευρών μέσω του «Πολιτικού Διαλόγου» (των αναβαθμισμένων «Διευθυντικών Επαφών») για τα ζητήματα που αφορούν τις μεγάλες διαφορές τους, καθώς και η προγραμματισμένη επίσκεψη του Έλληνα Πρωθυπουργού στην Τουρκία την επόμενη άνοιξη - επιτρέπουν σχετικά ασφαλείς προβλέψεις όσον αφορά τη διατήρηση των «ήρεμων νερών» τουλάχιστον για το πρώτο μισό της χρονιάς που έρχεται. Μέσα στο διάστημα αυτό το ενδιαφέρον του Ερντογάν θα περιορίζεται βεβαίως στη διατήρηση των σχέσεων με την Ελλάδα στο επίπεδο της σχετικής κανονικότητας και σταθερότητας που βρίσκονται σήμερα και δεν θα αφορά την επίλυση της ελληνοτουρκικής αντιπαράθεσης.

Στη νέα χρονιά και ενώ θα μαινούνται οι πολεμικές συγκρούσεις στα μέτωπα της Ουκρανίας και της Μέσης Ανατολής, η Τουρκία θα συνεχίσει να αποτελεί έναν κρίσιμο αλλά ταυτόχρονα προβληματικό καθώς και απονομιμοποιημένο - λόγω της δυναμικής υποστήριξης της Χαμάς - εταίρο για τη Δύση. Είναι θετικό ότι τόσο η κυβέρνηση Μπάιντεν όσο και η ΕΕ δείχνουν αποφασισμένοι να θέσουν εκείνο το πλαίσιο και τα προαπαιτούμενα τόσο της υφιστάμενης όσο και της μελλοντικής σχέσης τους με την Τουρκία, αυξάνοντας έτσι τις πιέσεις και περιορίζοντας τις δυνατότητες του τούρκου προέδρου, κυρίως όσον αφορά την προώθηση όσων μεγαλεπήθων στόχων του έρχονται σε σύγκρουση με εκείνους των ΗΠΑ ή/και της ΕΕ. Όμως ο ωφέλιμος χρόνος που είχε ανάγκη να αγοράσει ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν μέσω της τακτικής αναδίπλωσής του και της επαναπροσέγγισης με την Ελλάδα μπορεί να αποδειχτεί μη αναγκαίος από το φθινόπωρο της νέας χρονιάς και όσο πλησιάζουν οι προεδρικές εκλογές στις ΗΠΑ (αρχές Νοεμβρίου) και αυξάνονται οι πιθανότητες επιστροφής του Ντόναλντ Τραμπ στον Λευκό Οίκο. Στην ίδια λογική και οι ευρωεκλογές στο τέλος του πρώτου εξαμήνου της νέας χρονιάς μπορεί να συνεπάγονται αλλαγές στους συσχετισμούς δυνάμεων εντός της ΕΕ που δεν θα περιορίζουν τις επιδιώξεις της Τουρκίας, τουλάχιστον στον βαθμό και στην έκταση που το έκαναν μέχρι σήμερα.

Σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο αλλαγών σε ΗΠΑ και ΕΕ, η πρόβλεψη του μέλλοντος των ελληνοτουρκικών σχέσεων για το δεύτερο εξάμηνο της νέας χρονιάς καθίσταται μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. Για τον λόγο αυτόν, η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να μην αφήσει τα πράγματα στην τύχη τους αλλά να φροντίσει με εξυπνες και γενναίες πρωτοβουλίες σε πολυμερές επίπεδο - κυρίως στο πλαίσιο της ΕΕ και μέσω της συνδιαμόρφωσης της ατζέντας των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας - να ενισχύσει όσα έχει ήδη επιτύχει σε διμερές επίπεδο, παρά τις αντιδράσεις των εθνικολαϊκιστών και των «μονίμως ανησυχούντων».

Σε ένα ενδεχόμενο αλλαγών σε ΗΠΑ και ΕΕ, η πρόβλεψη του μέλλοντος των ελληνοτουρκικών σχέσεων για το δεύτερο εξάμηνο της νέας χρονιάς καθίσταται μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. Για τον λόγο αυτόν, η Ελλάδα έχει κάθε λόγο να μην αφήσει τα πράγματα στην τύχη τους

SHUTTERSTOCK